

Handläggare: Per Owe Molander
Telefon: 08-508 28 918

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-09-25 p.23

Miljö- och hälsoutredningen 2012 - Värdering av påverkansfaktorer och källor

Förvaltningens förslag till beslut

- 1 Godkänna förvaltningens rapport Miljö- och hälsoutredning 2011 – Värdering av påverkan och källor.
- 2 Miljö- och hälsoutredningen ska, vid sidan om lagstiftning och uppdrag i budget, utgöra ett underlag för prioritering av förvaltningens aktiviteter i verksamhetsplaneringen.
- 3 Aktualisering av Miljö- och hälsoutredningen ska fortsättningsvis ske med tre års intervall med nästa avrapporteringstillfälle år 2015.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Enhetschef

Sammanfattning

Miljö- och hälsoutredningen innehåller värderingar av de mest betydande påverkansfaktorer och källorna för miljö- och hälsotillståndet i Stockholm. Utredningen har aktualiserats med data och information för 2011. För tre påverkansfaktorer, svavel, kadmium och kvicksilver, har värderingen justerats.

Miljö- och hälsoutredningen har under de senaste åren uppdaterats årligen. De förändringar av tillstånd och källornas bidrag som kan ses över åren är relativt små samtidigt som aktualiseringen innebär en ganska stor arbetsinsats där många personer är inblandade. Förvaltningen föreslår därför att rapporteringsperioden för utredningen kan utökas till att ske vart tredje år med nästa avrapporteringstillfälle år 2015 utan att användbarheten av utredningen nämnvärt försämras. De underliggande mätdata som ligger till grund för värderingen av påverkansfaktorer och källor uppdateras kontinuerligt i andra sammanhang och kan bl.a. återfinnas under Miljöbarometerns temaområden, www.stockholm.se/KlimatMiljo/Miljobarometern.

Bakgrund

Miljö- och hälsoutredningen togs ursprungligen fram som ett underlag för att, utifrån de nationella miljö kvalitetsmålen formulera relevanta och operativa mål till Stockholms miljöprogram 2002-2007.

Under 2005 – 2006 genomfördes en ny utredning. I Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsprogram för 2007 slogs fast att ”Miljö- och hälsoutredningen fortlöpande ska aktualiseras samt att databas- och webbverktyget Miljöbarometern utvecklas för en rationell hantering av materialet.” I linje med nämndens mål har förvaltningen sedan dess kontinuerligt uppdaterat värderingsunderlaget. Det senaste tillfället som miljö- och hälsoskyddsnämnden behandlade ärendet var vid sammanträdet i april 2011 då nämnden godkände aktualiseringen av 2010 års utredning.

Den förra aktualiseringen av utredningen har utgjort ett av underlagen till Stockholms miljöprogram 2012-2015.

Miljö- och hälsoutredningen ska både tjäna som beskrivning av miljösituationen i Stockholm och som underlag för prioriteringar av tillsynsverksamheten och miljöförvaltningens övriga arbete.

Naturvårdsverket har sedan den senaste miljö- och hälsoutredningen (2011) presenterat en fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålen där bedömningen är att 14 av 16 miljö kvalitetsmål inte kommer att nås till målåret 2020. Slutsatserna av SNV:s utvärderingen redovisas kortfattat under inledningen för respektive miljö kvalitetsmål i miljö- och hälsoutredningen men har i övrigt inte föranlett någon justering av innehållet.

Förvaltningens synpunkter

Föreliggande aktualisering (bilaga 1) av Miljö- och hälsoutredningen innehåller värderingar av de mest betydande påverkansfaktorerna och källorna för miljö- och hälsotillståndet i Stockholm. Exempel på påverkansfaktorer är partiklar, radon, buller inomhus o.s.v.

I rapporten har värderingar av påverkansfaktorer och källor för år 2010 uppdaterats utifrån ny kunskap. Indikatorerna har uppdaterats med senaste mätdata i de fall sådana finns. I följande tre fall har värderingen av påverkansfaktorerna justerats i förhållande till 2010 års utredning.

Det kan utöver de nedan redovisade justeringarna vara av intresse att uppmärksamma den betydande minskning som skett av halterna av Triclosan i rötslam. Värdena för 2010 och 2011 är bara en tiondel av tidigare års. Motsvarande minskning observeras i slam från andra delar av landet under ungefär samma period. Förklaringen är sannolikt att de flesta butikskedjor upphörde med att sälja tandkräm med Triclosan under andra halvan av 00-talet efter att problematiken med detta ämne uppmärksammats i media.

Påverkansfaktor	Målområde	Förändring	Motiv
Svavel	Bara naturlig försurning	Klassats ner från 6 till 4	Trenden är att svavelnedfallet minskar samtidigt som ytan av Stockholms markområde som omfattas av överskridandet av den kritiska belastningsgränsen har minskat.
Kadmium	Giftfri miljö	Klassats ner från 6 till 4	Den långsiktiga trenden för kadmium i slam, ytvatten och väggmossa är sjunkande.
Kvikksilver	Giftfri miljö	Klassats upp från 6 till 9	Höga och mycket höga halter har uppmätts i mark och sediment. Halterna i fisk är generellt höga, och i vissa fall över livsmedelsverkets gränsvärde.

Miljö- och hälsoutredningen utgör, tillsammans med lagstiftning och de uppdrag som ges via budgeten, ett viktigt underlag för nämndens verksamhetsplanering genom att peka ut vilka påverkansfaktorer och källor som bör prioriteras i förvaltningens arbete för att bidra till att uppnå normer, gränsvärden samt nationella och lokala miljömål. Utredningen ger också en överskådlig och lättillgänglig presentation av miljösituationen i förhållande till uppsatta politiska mål och har utgjort underlag för Stockholms nya miljöprogram 2012-2015. Inom miljöförvaltningen används utredningen främst som underlag för: målstyrd tillsynsplanering och planering av miljöövervakning.

Miljö- och hälsoutredningen påvisar angelägna områden att arbeta inom, både för staden som helhet och specifikt inom miljöförvaltningens verksamhetsområden. Den värdering som har gjorts av påverkansfaktorernas och källornas hälso- och miljömässiga betydelse bygger, så långt det är möjligt på dokumenterade vetenskapliga fakta.

Den nedan redovisade sammanställningen över de mest betydande påverkansfaktorerna utgör ett väsentligt kriterium för prioritering av insatser, särskilt i ett längre perspektiv, dock inte det enda. Värderingsmodellen tar inte hänsyn till andra bedömningsgrunder som t.ex. stadens rådighet eller genomförbarhet och resurser för att åtgärda problemen. Sådana bedömningar är dock av stor betydelse för hur tillgängliga resurser ska användas och vilka åtgärder som bör prioriteras på kort sikt.

Tillvägagångssätt

En utförlig beskrivning av värderingsmodellen finns i rapportens inledning.

Ambitionen har varit att beskriva stadens miljö- och hälsopåverkan utan avgränsningar utifrån stadens rådighet eller miljöförvaltningens arbetsområden. Utredningen har fokus på den ekologiskt hållbara samhällsutvecklingen. Värderingarna har sin utgångspunkt i de önskvärda eller godtagbara tillstånd som beskrivs i de nationella miljökvalitetsmålen, eller som slagits fast i riktvärden, normer eller bedömningsgrunder för miljökvalitet. Rapporten innehåller också värderingar av betydelsen av de källor som ger upphov till olika typer av påverkan i staden.

Värderingarna har gjorts med utgångspunkt i de nationella miljökvalitetsmålen. Det är i detta sammanhang viktigt att notera att, på samma sätt som hittills gällt för den nationella

nivån, görs ingen rangordning mellan de nationella miljö kvalitetsmålen. Eftersom påverkansfaktorerna i miljö- och hälsoutredningen värderas och poängsätts inom respektive målområde så kan inte direkta jämförelser göras mellan dessa.

Totalt har 53 påverkansfaktorer inom 9 målområden värderats i utredningen. Närmare 100 olika källor har identifierats.

I sammanställningen nedan redovisas de påverkansfaktorer som fått poängen 9 och 6 i värderingen och därmed bedömts vara de mest betydande under respektive målområde. Under påverkansfaktorerna listas de källor som ger det största bidraget och som fått värderingspoängen 3 eller 2.

Förslag till ändrad rapporteringsperiod

Miljö- och hälsoutredningen, och värderingen av påverkansfaktorernas betydelse, har under de senaste åren uppdaterats årligen. De förändringar av tillstånd och källornas bidrag som kan ses över åren är relativt små samtidigt som aktualiseringen innebär en stor arbetsinsats där många personer är inblandade.

Förvaltningen föreslår därför att rapporteringsperioden för utredningen kan utökas till att ske vart tredje år med nästa avrapporteringstillfälle år 2015 utan att användbarheten av utredningen nämnvärt försämras.

De underliggande mätdata som ligger till grund för värderingen av påverkansfaktorer och källor uppdateras kontinuerligt i andra sammanhang och kan bl.a. återfinnas under Miljöbarometerns temaområden, www.stockholm.se/KlimatMiljo/Miljobarometern.

Sammanställning av de högst värderade påverkansfaktorerna och tillhörande källor (målområde, påverkansfaktor och källor)

Begränsad klimatpåverkan

⑨ Växthusgaser

- 3 Energiproduktion, värme och el
- 2 Bostad
- 2 Livsmedel
- 2 Offentlig konsumtion
- 2 Transporter
- 2 Vägtrafik
- 2 Övrig privat konsumtion

Frisk luft

⑨ Partiklar

- 3 Vägtrafik
- 2 Energi (produktion / användning)

⑥ Kväveoxider

- 3 Vägtrafik
- 2 Arbetsmaskiner
- 2 Energi (produktion / användning)

⑥ Marknära ozon

- 3 Import av förorenade luftmassor

Bara naturlig försurning

⑥ Kväve

- 3 Källor utanför staden
- 2 Arbetsmaskiner
- 2 Båttrafik
- 2 Energi (produktion / användning)
- 2 Vägtrafik

⑥ Svavel

- 3 Energi (produktion / användning)
- 3 Källor utanför staden
- 2 Båttrafik
- 2 Vägtrafik

Giftfri miljö

⑨ Bromerade flamskyddsmedel

- 2 Byggmateriäl
- 2 Elektronik
- 2 Textilier

⑨ Ftalater

- 3 Plaster
- 2 Kabel och tråd

⑨ Koppar

- 2 Jordtag och jordlinor
- 2 Spårtrafik
- 2 Tak- och fasadmateriäl
- 2 Tappvattensystem
- 2 Vägtrafik

⑨ Kvicksilver

- 2 Befintliga amalgamfyllningar
- 2 Industri
- 2 Tandläkarmottagningar

⑨ PAH

- 3 Vägtrafik
- 2 Båttrafik
- 2 Småskalig uppvärmning

⑨ PCB

- 3 Fogmassor

⑨ PFC -Polyfluorerade ämnen

- ? Skumsläckare
- ? Smuts och vattenavvisande materiäl
- ? Textilier
- ? Tvätt- och rengöringsmedel

⑥ Allergener

- 2 Kosmetika och hygienprodukter
- 2 Nickelavgivande produkter

⑥ Bly

- 2 Ammunition
- 2 Blysenken
- 2 Färg
- 2 Vägtrafik

⑥ Nonyl- och oktylfenol

- 3 Textilier

⑥ Tennorganiska föreningar

- ? Båtbottenfärg
- ? Impregnerat virke
- ? Plaster

Skyddande ozonskikt

⑨ CFC

- 3 Isolerplast

Ingen övergödning

⑥ Fosfor

- 2 Bräddvatten
- 2 Dagvatten
- 2 Import från angränsande områden
- 2 Internbelastning
- 2 Renat avloppsvatten från reningsverk

⑥ Kväve

- 3 Import från angränsande områden
- 2 Dagvatten
- 2 Nedfall från luften
- 2 Renat avloppsvatten från reningsverk

Ett rikt växt- och djurliv

⑨ Ytförlust och barriärer

- 3 Exploatering

⑥ Igenväxning och monokultur

- 3 Ögynnsam skötsel

⑥ Kemisk påverkan

- För källor hänvisas till områdena Giftfri miljö, Ingen övergödning och Ingen försurning.

God bebyggd miljö

⑨ Buller inomhus

- 2 Bullrande fläktar
- 2 Buller från grannar
- 2 Vägtrafik

⑨ Dålig luftkvalitet inomhus

- 2 Dålig utomhusluft
- 2 Kemiska emissioner
- 2 Mikrobiell tillväxt
- 2 Undermålig ventilation

⑥ Radon

- 3 Markradon
- 2 Byggmateriäl
- Säker strålmiljö

⑥ Ultraviolett strålning

- 2 Solexponering

Bilagor

Bilaga 1 Miljö- och hälsoutredningen 2010 – Värdering av påverkan och källor